

בִּיצָד מַזְרֵקִין וְכו' מִן הַיָּין - שְׂמֹחִים חֲשִׁיבוּתוֹ קִבְעוּ לוֹ בִּזְרָה לַעֲמֹתוֹ וְכֵן הָפֵךְ: **בּוֹרֵא מִיֵּי דַשִּׁיִּם** - לְפִי דַשׁ בְּכָלל פְּרִי הַהֲדָרָה שֶׁהֵאֵר חֲרָשִׁים כְּגוֹן אֶפְרָיִם וְרֵבִי יִשְׁרָאֵל בְּעֵי הַיָּדָר בִּזְרָה לְכָל מִיֵּין וְיָמִין: **וְגַם קֵדֵשׁ סֻלִּים** - אֶתְּמַר עֲלֵיהֶם כִּדּוּב וּמִשְׁמַח שְׂנֵי הַלּוּלִים שֶׁעִין בִּזְרָה לְכָל שְׂמֹחִים בְּשִׁמְחָתָם לְכָל שְׂמֹחֵי תוֹרָה אִדּוּר

ביצד מברכן על הפירות א"על פירות האילן הוא אומר בורא פרי העץ

תוֹץ מִן הַיָּץ שֶׁעַל הַיָּץ הוּא אוֹמֵר בּוֹרָא פִּיר
הַגֶּפֶן וְעַל יְפִירוֹת הָאָרֶץ הוּא אוֹמֵר בּוֹרָא פִּיר
וְהָאֲדָמָה תוֹץ מִן הַפֶּת שֶׁעַל יְהֶפֶת הוּא אוֹמֵר
הַמוֹצֵיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ* וְעַל הַיִּרְקוֹת הוּא
אוֹמֵר בּוֹרָא פִּיר הָאֲדָמָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר
בּוֹרָא מִיְּנֵי דְשֵׁאִים: (נב) מֵנָּה ה"ט *תִּרְנֵו
רַבְּנָן קֹדֶשׁ הַלּוּלִים לֹחַ מִלֵּד שְׁמֻעוֹנִים
בִּרְכָּה לְפָנֵיהֶם וְלֹאֲחֵרֵיהֶם מִכָּאן אָמַר ר"ע
אִסּוּר לֹאֲדָם שִׁימְעוֹם בְּלוֹם קֹדֶם שִׁיבֶרֶךְ
וְהָאִי קֹדֶשׁ הַלּוּלִים לֵהֱבִי הוּא דֹּאֲתָא הָאִי
מִיבְעִי לֵיהּ חַד דֹּאֲמַר רַחֲמָנָא *אֲחֻלִּיָּהּ וְחֻדַּד
אֲכֻלִּיָּהּ וְאִידֶּךְ דִּבֶּר הַטְּעוֹן שִׁירָה טְעוֹן חֲלוּל
וְשִׁאֲנֵי טְעוֹן שִׁירָה אֵין טְעוֹן חֲלוּל וְכֻדַּד
שְׁמֻאֵל בֶּר נַחֲמָנִי א"ר יוֹנָתָן *דֹּאֲמַר ר' ^ה
שְׁמֻאֵל בֶּר נַחֲמָנִי א"ר יוֹנָתָן מִנֵּי [ה] שִׁאֲנֵי

ואומרים שירה אלא על היין שנאמר ויאתמר
 להם הגפן תהדולתי את תירושי המשמח
 אלהים ואנשים אם אנשים משמח אלהים
 במה משמח מכאן שאין אומרים שירה אלא
 על היין הניחא למאן דתני [י] נמטע רבעי
 אלא למאן דתני כרם רבעי מאי איכא
 למימד דאתמר ר' חייא ור' שמעון ברבי חד
 תני כרם רבעי וחד תני נמטע רבעי ולמאן
 דתני כרם רבעי הניחא אי יליף ג"ש דתניא
 ר' אומר נאמד כאן °לדוסיף לכם תבואתו
 ונאמר להלן °ותבואת הכרם מה להלן כרם
 אף כאן כרם איתר ליה חד הלול לברכה
 ואי לא יליף גזרה שזה ברכה מנא ליה ואי
 נמי יליף גזרה שזה אשכחן לאדריו לפניו מנין
 הא לא קשיא דאתיא בקל וחומר *כשהוא
 שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן אשכחן
 כרם שאר מינין מנין דיליף מברם מה כרם
 דבר שנתנה ומעון ברכה אף כל דבר שנתנה
 מעון ברכה איכא למפרך מה לברם שכן חייב
 בעוללות קמה תוכיח מה לקמה שכן חייבת
 בחלה כרם יוכיח *וחוד הדין לא ראי זה כראי
 זה ולא ראי זה כראי זה הצד השווה שבתן
 דבר שנתנה ומעון ברכה אף כל דבר שנתנה
 מעון ברכה מה להצד השווה שבתן שכן יש
 בו צד מזבח ואתי נמי ויתראית ביה צד מזבח
 וזית מצד מזבח אתי והא בהדיא כתיב ביה
 °כרם דכתיב °ויבער מגדישו ועד קמה ועד
 °כרם זית אמר *רב פפא °כרם זית אקרי כרם

הרביעית שהוא מותר באכילה: **סאי**
מיצמי ליה. הלולים לשון חלולים חד

מביניהו אחא לאורוי אחיה וחדר
אבליה הויאיה לחולין ע"י פדיון אם
באה לאוכלו חוץ לירושלים וחד ללמדך
שלא נאמרה תורת דבר אלף בדרם
שנא קדש הלויים דבר שמהללין בו
טעון חלוף וחי יין **שזין סוממין**
הלויים שיר של קרבן במקדש אלא על
היין כשנמססין נכסי מזהב: **הניסא**
למ"ד כו' . כולה סיומא דפרבא הוא
ה"ק הניסא הא דילפת בדרם מסבא
למאן דתני נטע רבני דאית ליה כל
פירות האילן בתורת רבני ולא דריש
מסבא דבר דטעון הלול טעון חלוף
איתר ליה חד הלול לבדכיה: **מאי אשכח**
למימר . ליה מיבני ליה למרשט שאין
חלוף אלא במקום הלול: **עד מני כרם**
רבני . בכל מקום שיש במשנה נטע

דבטי תני יהוה כרם : **סניאס מיניץ**
ג"פ . דריש למלחיה **ב"ג** וואיידר
 ליה חד הלול לברכה: **אשכחן לאמרו** .
 בדאשכחן בצרכת המזון דכתיב ואכלת
 ושבעת וזכרת (דברים ה) : **קייב**
בפולגות . וזכרמנא חתול (יוקאליס)
 חזרו עולות נא שאין להן פסיגין לא
 כסף ולא נטף אלא שורה יחידית של
 פנצים : **קמס סוכים** . דאשכחן
 דאזכרה רחמנא ברכה דכתיב תאכל
 בזה לחם וגו' (דברים ה) וסמך ליה
 ואכלת ושבעת וזכרת : **לד מוכה** . יין
 לגסכים וסלת למנחות : **ו' מיין** .
 האמורים בצרך חטה ושעורה וגו'
 (ס"ה) ובהדייהו כתיב ואכלת וזכרת
 וזכרת : **שקן טעונים ככורים** . דהיי
 אמרינן במנחות (פ"ט ד' סד) : נאמר
 כאן ארץ כ"י באתי אל הארץ (דברים
 ט) ונאמר להלן ארץ חטה ושעורה
 להלן שבה הארץ אף כאן שבה הארץ :
אלא סברא סוא . דלתירווייהו חית לכו
 פירכא למאן דתני דבטי וילין ברכה
 מ' הוינים וזכרמנא שכן טעונים
 בכורים ולמאן דתני נטע דבטי חילא
 למספר הוינים מידי דבר נטיעה דלאו
 בר נטיעה מנגל אלא סברא הוא דכיון
 דנהגה לרץ להודות למי שבראם :
מעל . כוונתה מן הסקוד דכתיב
 לה' הארץ ומלואה בדאמרינן לקמן :
לאמר ברכה . הרי יאנו לבני אדם :
 גזול

הקשות תאז היבא קאי דקאמי בייל
 (ד' ג:) משום דהבא סברא הוא לבד
 מן העולם הזה בלא ברבא חי נמי י"ל
 דקאמי בעל קרי מברך לאחרייו ואינו
 מברך לפניו והכי נמי שייך הבא לבד
 על כל דבר ודבר ע"כ קאמר הבא
 בייל מברכין :

אֶחָדֶיָּהּ וְהָדָר אֲכָלִים • תִּימָה
לְמָה לִּי הָרָא הָא צִפּ"ב

דקדוקין (ד' נד): גמרינן קדש קדש
ממעשר שני א"כ נילף ממעשר שני
ויזיל דו לאו קרא דטעגים הוה אמינא
דלדבריה נילף לחומרא קדש קדש
ממעשר וזין לז' פדיון. עוד פ' א'
רבינו חיים כן דא מהם הוה אמינא
כדי מעשר שני ממס ודוקא בזמן
שמעשר שני טוג כמז בשנה לרשונה
ושניה ורביעית וחמישית למעשה
טוג חלוז אכל ג' גלישית וששית מעשר
שני ודוקא אכל לא קמ"ל העולים:
מזמורא חורמין שירה אלא על הין.

פירוש אין אומרים שירה על
שם אכילת מזבח כגון זריקת דמים
ונסוך המים כי אם על הין אבל
ודאי מצינו שירה בלא יין כגון הלל
שבשמיטה פסחים (המוד נשחם ד'
, סד.) [ע"ם בחיטות] :

ורמאן דתני כרס רבשי וכו'.
 ופתה קיימא לן דרבשי
 נוהא אף בח"ל מיהו בדרס נוהא ולא
 בשאר אילנות דכל המיקל בארץ סלכה
 כמוהו בח"ל *וכרס רבשי בזמן הזה
 מחללינא על ש"ה פרוט' ושוחקו ומשינו
 לנהר וכן מפורש בשאלות דרב אחאי.
 [פשת קדושים סימן ק] :

ואתִּי נָמִי זֹאת בְּמֵה הַלֵּד . וְהֵטֶה
לִיבָה לְמַסְפֵּךְ מֵה לְהֵלֵד הַשְּׂוֹה
שָׁק חִיבִים בְּלֻקֵּט דְּפִרְט בְּכֵרֵס הַיּוֹנִי
לֻקֵּט מִשָּׂאֵל כִּי בֹיֵט לְדֹן בִּזו לֻקֵּט וְיִילֵךְ
דִּנְחָל לִיֵּה לְמַסְפֵּךְ פִּירְכָה אֲפִי יֵהָא
הַלֵּד הַשְּׂוֹה חֲסוֹב לְמִיֵּה זֹאת מִיֵּינִים מִמֵּה
קָאֵמֵר דְּשִׁאל מִיֵּינִים לֹא יֵדַע מִיֵּינִים:

תינה מחזקו • דעיקר צרכו
לאחריו מדקדב ואכלת
ושבעת וצרכת: **רפניו** לך •
לחן ק"ו הוא דאם בן תהא צרכה
לרפניו מדאורייתא ולעיל פרק מי
שמחו (דף כ"ה) • משמע גבי בעל ק"ו
לחן לרוריתא הוא ואמר רבי יודנה
א הני אלא חזים דמחלו כהלכות

דבר שאין גדולו מן הקדקדק. כגון
בשר וחלב. ואל"ת מלך איריה
בשר אפילו ירקות נמי לא אכילת ליה
ו"ל דליכא למימר קמה תוביח ונפ' ^ה
ה"ל יוחא דגרים ללחו בר גמיוסה

מִיָּן וְיִכָּל לַחֲיוֹר דְּחָתָה מִשְׁחָר
אֵילָנוֹת דְּחִכָּה לְחִסְדָּן מִה לִּהְיוֹן שֶׁן
חַיִּיבִים צְפִיחָה : **אֵלֶּה** סִבְרָה הוּא
אֲסוּר לֵאמֹר שִׁהְיֶה כו' . וְקִרְאָה דְּנִסְיָה
לְעִיל אֲסֻמְחָתָה צִלְמָה וְהַגְמָרָה הִיא
סִבּוֹר מִתְחַלָּה לְדִמּוּד גְּמוּר הוּא :
כֵּן

אצל חכם ילך אצל חכם מאי
נות כדי שלא יבא לידי מעילה
שמים שנא' לה' הארץ ומלואה
אדם לא קשיא כאן קודם ברכה

א א מיי סת מל
 גרסס סת מל
 קושט' רח' סימן רב
 ס'ק' א
 ב ב מיי סת מל
 קושט' רח' סימן רב
 ס'ק' א
 ג ג מיי פ'ג סת א
 סת' רח' סת מל
 ס'ק' א
 ד ד מיי פ'ג סת מל
 סת' רח' סימן
 רב ס'ק' א
 [ה] מיי פ'ג סת' כלי
 מקושט' גלס' ג
 [ה] מיי פ'ג סת' גלס'
 מנשר מ' מושט'
 י'ד סימן רח' סת' א
 ונכס' סת' א
 ח ח מיי פ'ג סת' א
 סת' סת מל
 סימן רב ס'ק' א

[ומי' תוס' ז"ק סס: ד"ה
קדש וכו' ביתר ביאלר ותו'
קדושין נד: ד"ה גמר]

[ועי' סיעת נח' קדושין
ב: ד"ה חסרונ]

[לקמן מכת: פ"ט פירש"י
ד"ה כשהוא שבע וכו'
וד"ס כשהוא רעב וכו']

[וע"פ תוס' יומא פס.
ותוס' סוכה ט: ותוס'
חולין קז. ד"ה ולא]

גליון השם
במ' האלה ודבר האלה.
בזרועות פיו דבר
אמר תשדך דבר
לא מתחשך רבן בין
'א. בין אלה בזרועות
פיו ודבר את דבר
אלה הדברים אלו לש
מלאכות: עשרה דני כס
רבע. בין אלה את
רשי ד"ס קלף ואש:
שש קרס ותי אקיר.
וכשן וז חולין קרס פס
ואש: תוש' ד"ס וזמלן
שן ארס כרסס. וכן אלה
כרסני וזמלן וזמלן ותוש
זן כיון דליקין חול
חול מתחשך לכשן חול
ען דבר עשין ארס ואש:

[זמן לזמן]

פ"ג פ"ד
פ"ה פ"ו

הדין יא. יב.

אשר הביא
מלכא

[קדושין ב:]
[כא. וש"נ]

מ' פ"ז:

וּסְפֵתָא פ"ד

תכלים כד

שם קמו